

Titel: BREV TIL: Jens Holt FRA: Louis Hjelmslev (1944-11-27)

Citation: "BREV TIL: Jens Holt FRA: Louis Hjelmslev (1944-11-27)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/lh-texts-kapsel_024-shoot-workidacc-1992_0005_024_Holt_1310/facsimile.pdf (tilgået 05. august 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

27/11 44

Kære Holt,

Tak for brevet; lad mig prøve strax at opklare de endnu dunkle punkter i glossematikens labyrint.

Tag det latinske tegn -ibus: i tegnudtrykket haves her *ixix* (idet jeg ser bort fra akcenterne) 4 taxemer: i, b, u, s; i tegnindholdet haves 2 taxemer: 'dat./abl.', 'plur.'. Ingen af disse taxemer er i sig selv et tegnudtryk resp. et tegnindhold; men de har hver især selvstændig kommutation, saaledes at der fremkommer et nyt tegn, blot man udskifter eet af disse taxemer med et andet: f. ex. b med m til -imas, hvorved indholdet bliver et andet: 'plur.' 'i. pers.', 'aktiv'; eller 'plur.' med 'sg.', hvorved udtrykket bliver et andet: -i eller -e. - Eller tag eksemplet 'ko': i udtrykket haves k og o (altsaa to taxemer; hertil kommer ved en fonematisk analyse endvidere en akcent samt stødet, hvis stødet ikke forklares som signal); i indholdet kan vi ligeledes regne med to taxemer: 'hun' plus 'oxe' (flere, dersom 'oxe' kan videreanalyseres). Ingen af disse taxemer er i sig selv et tegnudtryk resp. et tegnindhold; men de har hver især selvstændig kommutation: udskiftes k med l eller o med ø, faas andre indhold; udskiftes 'hun' med 'han' faas udtrykket tyr, og *oxe* udskiftes 'oxe' med 'hest' faas udtrykket hoppe.

Et tegn er da en forbindelse af en enhed af udtrykstaxemer med en enhed af indholdstaxemer. Med en enhed mener jeg altid noget, der kan være simplext eller komplext: en periode (eller i min strengere terminologi: en nexi) er en enhed af sætninger (en enhed af nexus); meningen hermed er, at den kan bestaa af een sætning (i saa fald en hovedsætning) eller af to eller flere sætninger (i saa fald sædvanlig en hovedsætning og een eller flere bisætninger). Et tegn kan altsaa i sit indhold have *oxe* eet eller flere taxemer, og ligesaa i sit udtryk: et tegn er en enhed af eet eller flere indholdstaxemer og eet eller flere udtrykstaxemer. Saaledes er der i tegnet l i tegnrekken *for-hand-ling* kun eet udtrykstaxem; og dersom 'oxe' ikke kunde videreanalyseres, vilde der i tegnet *oxe* kun være eet indholdstaxem. At der kan er eet, er et særtilfælde.

I kraft af dette princip er det latinske I og den danske interjektion "ih" i udtrykket baade en periode, en nexus, en junction (dvs stavelseenhed), en stavelse og en central stavelsedel.

Se især Omkr.sprt.grl. side 42 øverst. Jeg synes ikke jeg har gjort mig skyldig i nogen uklarhed. Sæl. definitionen af enhed side 76; i denne definition er med vilje intet involveret om hvorvidt enheden er simpel eller sammensat.

Om de franske saakaldte bundne pronominer mente jeg, at - under forudsætning af at den antydede analyse er rigtig - de kun er udtryksstørrelser. Analogien med $\#V\#V\#$ ce-c-i-d-i var tænkt saaledes: et tegnudtryk kan være 'diskret', dvs fordelt over forskellige punkter i kæden, adskilte ved andre tegn eller tegndele; saaledes er det tegnudtryk, der svarer til tegnindholdet 'falde' (og 'falde'), c plus d; og det tegnudtryk, der svarer til tegnindholdet 'perfektum', er ce plus i plus personendelsen. Sam. dansk m-m-nd, hvor indholdet 'uir' er udtrykt ved m plus n(d). Paa samme maade mener jeg, at f. ex. '2. person sing.' i fransk er udtrykt ved tu plus personendelsen. Altsaa bliver der ikke brug for at registrere nogen relation i indholdet mellem to størrelser der er nemlig kun een, som blot er udtrykt ved to størrelser.

Er det klart nu? Ellers gaar vi videre. Vi maa jo sørge for, at du er rigtig oplyst, naar du oven i købet holder foredrag om "Hjelmslevs sprogteori".

Eller intet nyt. Cid vi snart havde en ende paa krigen, og den rigtige ende. Jeg synes stadig det er meget svært at mobilisere arbejdsudrustet.

Din hengivne